Ελεύθερη Κυθρέα
Μάνα Γη,
Όνειρο ζωής Χριστόδουλου Πέτσα

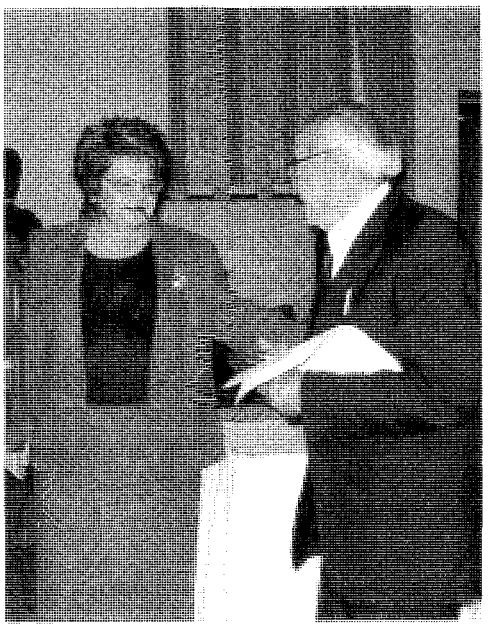

Στις 25 του Φεβράρη 2005, στη κατάμεστη αίθουσα του Laiki Sporting Club τιμήθηκε, σε μιά σεμνή τελετή που οργανώθηκε από τον Όμιλο Γυναικών Κυθραίας, ο Χριστόδουλος Πέτσας, για τη συνεχή και πολύπλευρη προσφορά του στον τόπο μας.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο Βουλευτής Σοφοκλής Φυττής, ο Δήμαρχος Κυθρέας, ο τέως Δήμαρχος Κυθρέας, οι Προέδροι των Σωματείων Χύτροι, Ελεύθερο Παλαίκυθρο, Ομίλος Γυναικών Μόρφου, ΑΕΚ Κυθρέας, Μέλη των Δημοτικών Συμβουλίων Κυθρέας και Μόρφου, Μέλη του Διοικητικού Συμβούλιου της «Ελεύθερης Κυθρέας», πολλοί συγχωριανοί και συγχωριανές καθώς και εκτιμητές του έργου του.

Η εκδήλωση περιλάμβανε, εκτός από το μουσικό μέρος, ομιλία της Προέδρου του Ομίλου κας Θεοδώρας Κναή, απαγγελία ποιήματος της Αντιπροέδρου του Ομίλου κας Άννας-Νόλλης Γεωργίου που ήταν αφιερωμένο στον τιμώμενο καθώς και λίγα λόγια από τον ίδιο. Στο τέλος έγινε απονομή τιμητικής πλακέττας από την Πρόεδρο του Ομίλου.

Στην ομολογουμένως συγκινητική ομιλία της η κα Κναή αναφέρθηκε στην ιστορική διαδρομή της Κυθρέας και της περιοχής και στάθηκε στον παράγοντα Άνθρωπο, τον Άνθρωπο της Κυθρέας, που ο Όμιλος αποφάσισε να τιμήσει στο πρόσωπο του κου Χρ. Πέτσα:

«Κάποτε πριν πολλά πολλά χρόνια κάποιος Έλληνας άποικος, ο Χύτρος, έκτισε στη νότια πλαγιά του Πενταδάκτυλου μια πόλη, τους Χύτρους. Η πόλη σιγά σιγά μεγάλωνε και έγινε ένα σημαντικό βασίλειο, το βασίλειο των Χύτρων. Περπατώντας στην αρχαία πόλη των Χύτρων πριν την εισβολή, σκοντάφταμε πάνω σε όστρακα αγγείων και κεφαλές από σπασμένα ειδώλια. Ανηφορίζαμε τους λόφους και σκαβαμε με τα χέρια εδώ και εκεί. Κι ύστερα η χαρά μας πλημμύριζε κουβαλώντας πίσω στο σπίτι τις μαρτυρίες της πόλης που μας ανάθρεψε.

Στα βυζαντινά τα χρόνια γίνεται έδρα επισκοπής. Στο κέντρο της νεκρής πολιτείας ο Άγιος Δημητριανός, επίσκοπος Χύτρων. Ο ναός του ριγμένος στη γη. Μόνο τα θεμέλιά του. Υπαίθρια λειτουργία μια φορά τον χρόνο ν' ανηφορίζουμε κατά κει. Κι έρχεται η τουρκοκρατία και τη βρίσκει πρωτεύουσα του ομώνυμου διαμερίσματος ΚΥΘΡΕΑΣ.

Κατά τη διάρκεια της Αγγλοκρατίας ανακηρύσσεται σε δήμο. Και η κωμόπολη αναπτύσσεται και μεγάλωνει μαζί και η περιοχή της Νέο Χωρίο, Τραχώνι, Παλαίκυθρο, Βώνη, Έξω Μετόχι και γίνεται η περιοχή Κυθρέας ένας επίγειος παραδεισος. Μπορεί να βοήθησε η θέση, μπορεί να βοήθησε ο Κεφαλόβρυσος αλλά κυρίως βοήθησε ο άνθρωπος, ο άνθρωπος της ΚΥΘΡΕΑΣ.

Γιατί το περιβάλλον μπορεί να το αποτελούν η φύση, τα μνημεία, οι εκκλησίες αλλά κυρίως το αποτελούν η ανθρώπινη κοινωνία, οι αξίες, τα έθιμα οι παραδόσεις. Αξίες, έθιμα, παραδόσεις, εγκάρδιες σχέσεις συναποτελούν την κλειστή κοινωνία του τόπου που μαζί με τον άνθρωπο δημιουργούν την ανθρώπινη κοινωνία, τον τόπο. Κι ο άνθρωπος Κυθρεώτης εργάζεται σκληρά, είτε με την τσάπα στο χέρι, είτε με το φτυάρι στον ώμο, είτε σκάβοντας τη γη μέχρι το σούρουπο του ήλιου, είτε σκαρφαλώνοντας στην ελιά, είτε νυκτοξημερώνεται διαβάζοντας, τρώγοντας τα βιβλία, για να δημιουργήσει τον επίγειό του παράδεισο.

Κουράστηκε, αγωνίστηκε, δούλεψε. Πάλεψε και τα κατάφερε. Βοήθησε στην υλική και πνευματική πρόοδο και την ηθική τελείωση όχι μόνο του εαυτού του αλλά και του τόπου του. Γέμισε ο τόπος του από καλούς τεχνίτες, από γραμματικούς, από δασκάλους, από γιατρούς, από επιστήμονες. Γέμισε ο τόπος του από οικογενειάρχες, από ανθρώπους του Θεού, από τίμιους ανθρώπους, από πραγματικούς ανθρώπους. Κι ένιωθε χαρούμενος, ένιωθε ευτυχισμένος γιατί εξετέλεσε το χρέος του και την αποστολή του.

Κι όλα αυτά έσβησαν σε μια μέρα. Την Τετάρτη στις 14 Αυγούστου 1974. Πικρία και θλίψη αντικατέστησαν τη χαρά της ζωής. Διωγμένος από την εστία του, εγκατέλειψε τον παράδεισό του. Ξεριζώθηκε από το περιβάλλον του, από τον τόπο του. Μα δεν είναι ανέστιος. Γιατί ανεστιότητα δεν είναι μόνο το χάσιμο της γης και της περιουσίας, μα και το λύγισμα και το αδυνάτισμα των δεσμών, το ξέφτισμα των εθίμων και το ξεθώριασμα της ιδιαίτερης εκείνης συνείδησης που είχε ο καθένας στο σπίτι του, στη γειτονιά, στο χωριό. Ο παράδεισός του δεν είναι μόνο ο τόπος του, το σπίτι του, οι εκκλησιές και οι δρόμοι του χωριού του. Ο παράδεισος του είναι και η ανθρώπινη κοινωνία του, οι αξίες του, οι παραδόσεις τα έθιμά του.

Φίλοι και φίλες μου, χάσαμε τον τόπο που έζησαν και δημιούργησαν οι πατέρες και οι παππούδες μας, ας συνεχίσουμε όμως την ανθρώπινη κοινωνία μας. Αυτό μπορούμε και πρέπει σήμερα να κάνουμε. Ας διατηρήσουμε τις αξίες, τις παραδόσεις, τα έθιμά μας. Ας συνεχίσουμε να συναντιόμαστε οι χωριανοί, οι γείτονες, οι φίλοι. Ας μνημονεύουμε αυτούς που αγωνίστηκαν για μας και έφυγαν, αυτούς που δημιούργησαν ό,τι χάσαμε αλλά και ό,τι είμαστε, αυτούς που δημιούργησαν εμάς. Ας τιμούμε αυτούς που εργάστηκαν για ένα καλύτερο αύριο του τόπου μας. Ας συντηρούμε τη μνήμη και τον πόθο για επιστροφή. Ας μετατρέψουμε την ψυχική πενία μας σε πλούτο με την άσβηστη μνήμη των πατρίδων, με τη συνέχιση της παράδοσης, των ηθών και των εθίμων. Κι ας μας σφάζει η επίμονη μνήμη. Γιατί δεν μπορεί να χαθεί ένας λαός ριζωμένος σ' αυτόν τον τόπο για αιώνες. Κι ας μνημονεύουμε συνέχεια την σκοτωμένη ζωή μας.

Κι ας αισθανόμαστε άσχημα στη θέα της τούρκικης σημαίας που μας καλημερίζει προκλητικά κάθε πρωί αγναντεύοντας τον Πενταδάχτυλο. Κι ας αναγκαζόμαστε να πάρουμε την άδεια του κατακτητή για να πάμε στο σπίτι μας. Κι ας νιώθουμε άσχημα που τα γιασεμιά στα μπαλκόνια μας στη Κυθρέα πεθαίνουν στην ορφάνια.

Τον τόπο μας προς το παρόν τον χάσαμε. Το μέλλον άγνωστο. Δεν ξέρουμε τί πρόκειται να γίνει. Άλλοι αποφασίζουν για μας. Δεν σταματήσαμε όμως να είμαστε Κυθρεώτες. Μια χάρη ζητώ από εσάς και από τον εαυτό μου σήμερα.

Να μην ξεχάσουμε την ανθρώπινη κοινωνία μας, τον άνθρωπο Κυθρεώτη που τόσα πρόσφερε στον τόπο του
-Να γονατούμε ευλαβικά μπροστά στους πατέρες και παππούδες που έφυγαν
-Να γλυκαίνουμε τους γείτονες και φίλους μας.
-Να τιμούμε αυτούς που πρόσφεραν και προσφέρουν

-Να τιμούμε την Κυθρέα μας.

Ο Όμιλός μας αυτό προσπαθεί να κάνει. Αυτός είναι ο σκοπός του. Αυτό θέλει να πετύχει με το σημερινό του τσάι.

Σήμερα ο Όμιλος Γυναικών Περιοχής Κυθρέας τιμά τον άνθρωπο, τον άνθρωπο της Κυθρέας. Τιμά τον άνθρωπο του χρέους. Ο κάθε ΚΥΘΡΕΩΤΗΣ, η κάθε Κυθρεώτισσα προσέφερε και προσφέρει στον τόπο του ανάλογα με τις δυνάμεις του. Κανένας δεν υστέρησε. Μερικοί όμως ξεχώρισαν σε κάτι. Ο Όμιλός μας προσπαθεί να εντοπίσει και να τιμήσει αυτούς που ξεχώρισαν. Τίμησε τους ιερείς του, τίμησε τους δασκάλους και τις δασκάλες του. **Σήμερα τιμά τον άνθρωπο, τον καλο Χριστιανό, το δάσκαλο, τον οδηγό, το φίλο, το σύμβουλο, τον αγωνιστή, τον ακούραστο μαχητή Χριστόδουλο Πέτσα, για την υπηρέτηση και διαφώτιση του τόπου του. Κατέχοντας την αρετή αντιστάθηκε στην κακότητα, στην αδικία, στη βία, στο μίσος στη χυδαιότητα.»**

Στη συνέχεια η κα Κναή αναφέρθηκε στη ζωή και στο έργο του κου Πέτσα όπως περίπου αυτό αναφέρεται στις σελ. 4-7 αυτής της έκδοσης, γι'αυτό και παραλείπεται για σκοπούς διπλογραφίας, για να καταλήξει:

«Φίλες και φίλοι μου,

Ελπίζω να παρουσίασα σωστά τον άνθρωπο με Α κεφαλαίο ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟ ΠΕΤΣΑ. Αν παρέλειψα κάτι συγχωρέστε με...

Εύχομαι σε όλους ένα ευχάριστο απόγευμα».

Η τιμητική εκδήλωση συνεχίστηκε με τη κα Νόλλη Γεωργίου να απαγγέλλει δικό της ποίημα αφιερωμένο στον τιμώμενο και που γράφτηκε ειδικά για την εκδήλωση:

Ελεύθερη Κυθρέα,
Μάνα Γη,
'Ονειρο ζωής Χριστόδουλου Πέτσα.
Του Κυθρεώτη δάσκαλου
του σεβαστού, του ταπεινού,
του άξιου κι αγέραστου και ακμαίου.
Αυτού που δούλεψε το νου,
το φόρτωσε με γνώσεις,
που δίδαξε σ' όλους τους νιους
το φωτισμό της σκέψης.

Συνάμα αυτού που φύτεψε τη Γη
τη σκάλισε, την πότισε, τη λάτρεψε
κι αυτή με τη σειρά της
του γέμισε καρδιά και νου
μ' αγάπη για τον άνθρωπο,
του δώρισε ό,τι καλό κι ωραίο.

Του γέμισε με πλούτη τα κελάρια,
με πλούτη την καρδιά.
Του δίδαξε να ζει
μ' αξιοπρέπεια κι αγάπη,
να σέβεται τον άνθρωπο,
να σέβεται τον τόπο
τον άγιο και ιερό.

Μεγάλο πια το χρέος του,
βαρύ κι ασήκωτο.
Και πώς θα το πληρώσει;
Την έχασε απ' τα χέρια του
την άγια Γη.

Την πήρε ο Αττίλας
σε δίσεχτους κακούς καιρούς.
Τη Γη που φύτεψε,
που πότισε,
που αγάπησε
που πόνεσε.

Πώς θα την αναστήσει;
Και πού:
Στη Λευκωσία
Σωματείο Ελεύθερη Κυθρέα
'Ονειρο κι αυτό ζωής.

Χριστόδουλε Πέτσα!
Δάσκαλε περήφανε κι αγέραστε!
Ζωντάνεψε όποιας ψυχής το όνειρο
στους δύσκολους καιρούς.

Ελεύθερη Κυθρέα!
Εδώ στη Λευκωσία.
'Ονειρο ζωής!
Σ' ευχαριστώ αγωνιστή ακμαίε.

Φανερά συγκινημένος ο κος Πέτσας, ανέβηκε στο βήμα. «Θεωρώ πρωταρχικό καθήκον μου να ευχαριστήσω την Πρόεδρο και τα μέλη του Ομίλου Γυναικών Κυθρέας για τη σημερινή εκδήλωση. Ευχαριστώ για την απόφασή τους να με τιμήσουν. Θεωρώ ότι με αυτή την τιμητική διάκριση στο άτομό μου αναγνωρίζουν και τιμούν τον κάθε ανώνυμο Κυθρεώτη που αγάπησε την γη του και αγωνίζεται για την επιστροφή και τη δικαίωση.

Από δικής μου πλευράς ειλικρινά θεωρώ ότι επιτέλεσα το καθήκον μου και τίποτε πλέον τούτου. Το καθήκον μου ως οικογενειάρχης, ως εκπαιδευτικός, ως Κυθρεώτης και πάνω απ' όλα ως πολί-

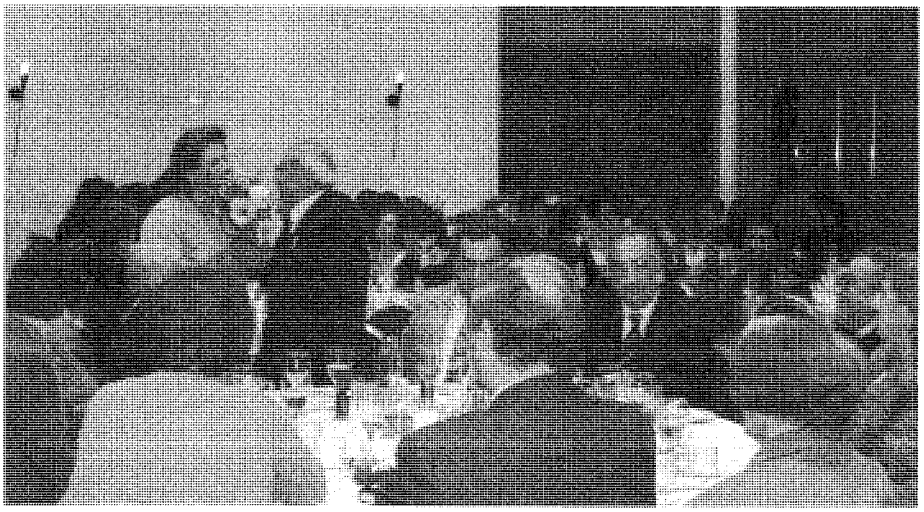

της και κάτοικος της αγαπημένης μας Πατρίδας. Το ίδιο συμβαίνει και με οποιονδήποτε χειριστή των κοινών. Τότε μόνο μένει ήσυχος, όταν ενεργεί και αποδίδει σύμφωνα με το καθήκον που τάχθηκε να εξυπηρετήσει αλλά κυρίως σύμφωνα με την συνείδησή του.

Ευχαριστώ τον Πανάγαθο που μου χάρισε απλόχερα υγεία για να μπορώ να εργάζομαι και θα εργάζομαι, με όσες δυνάμεις μου απομένουν με σκοπό να δικαιωθεί αυτός ο δύσμοιρος τόπος.

Αυτές τις ημέρες υπάρχει κινητικότητα τόσο από πλευράς Ηνωμένων Εθνών, όσο και Άγγλων και Αμερικανών για επαναφορά του σχεδίου Ανάν. Έντονες είναι οι ανησυχίες μου ότι θα δεχθούμε πιέσεις για την αποδοχή του. Εύχομαι όλη η πολιτική ηγεσία της χώρας με σύμπνοια και ομόνοια και με αρωγό όλους εμάς να ορθώσει το ανάστημά της για να πετύχει την καλύτερη δυνατή λύση για όλους τους πρόσφυγες...

Μια τέτοια στιγμή που βρίσκομαι ανάμεσα στους συγχωριανούς μου, δεν μπορεί ο νους μου να μην βρίσκεται στην αγαπημένη μας Κυθρέα. Την όμορφη και χαρίεσσα Κυθρέα μας, που δέχθηκε με το χειρότερο τρόπο τις μαχαιριές του Αττίλα. Δεν θέλησα να την επισκεφθώ για να έχω στο μυαλό μου τα περίτρανα κάλλη και τις ομορφιές της. Θέλω να την θυμούμαι όπως ήταν. Καταπράσινη και περήφανη, γεμάτη μυρωδιές, μάνα για μας και νερομάνα για μια ολόκληρη περιοχή.

Είμαι αισιόδοξος ότι με μια τίμια λύση, όπου όλοι οι κάτοικοι, Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι μαζί με Αρμένιους, Καθολικούς και Μαρωνίτες θα ζουν ειρηνικά, η Κυθρέα θα ξαναγίνει με τα δικά μας δουλευτάρικα χέρια ο δικός μας παράδεισος.

Εύχομαι αυτή η ημέρα να μην είναι μακριά. Εύχομαι να μπορέσω μαζί με όλους εσάς να ξαναπατήσω το πόδι μου στη γη που με ανάθρεψε και που τίμησα δουλεύοντας το χώμα της τα περισσότερα χρόνια της επίγειας ζωής μου.»

Εύχομαι να φτάσω στη γειτονιά μου και να περάσω το κατώφλι του σπιτιού μου και τότε να πω, «νυν απολύεις τον δούλον σου, Δέσποτα!».

Στις 25 Φεβρουαρίου 2005, ο Όμιλος Γυναικών Περιοχής Κυθρέας έδειξε «Κανόνα Συμπεριφοράς» και υπέδειξε το ανεκπλήρωτο χρέος στον κάθε Κυθρεώτη, που μόχθησε και πόνεσε για τον τόπο μας...

...Είναι υποχρέωση, όρκος και επαναβεβαίωση της ακλόνητης πίστης μας, ότι η κατοχύρωση του δικαιώματος της επιστροφής του πρόσφυγα, του κάθε πρόσφυγα, στον τόπο που γεννήθηκε και έζησε είναι αναφαίρετο και με τίποτε δεν ανταλλάσσεται. Όχι! Δεν ξεχνούμε! Δεν υπάρχουν χαμένες πατρίδες, ευθυγραμμίσεις συνόρων, τετελεσμένα γεγονότα! Υπάρχει μια πατρίδα για όλους τους Κυπρίους, Έλληνες και Τούρκους, που έχουν δικαιώματα και υποχρεώσεις. Ανθρώπινα δικαιώματα για όλους, όπως και δικαιώματα ελεύθερης διακίνησης, εγκατάστασης και ιδιοκτησίας.

Συνεστίαση Σωμ. «Ελεύθερη Κυθρέα», 17.12.81